

TLAČOVÁ SPRÁVA

V Bratislave 15.6.2022

[Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím sa uchádza o novú formu pomoci ľuďom so zdravotným postihnutím](#)

Na 66. schôdzi NRSR budú poslanci rokovať aj o návrhu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Kataríny Hatrákovej na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (číslo parlamentnej tlače 1052).

Cieľom je zlepšiť postavenie osôb so zdravotným postihnutím **formou posilnenia procesných oprávnení komisára pre osoby so zdravotným postihnutím v troch najdôležitejších, špecifických druhoch súdneho konania**, ktoré sa dotýkajú základných ľudských práv - t. j. konania o spôsobilosti na právne úkony, o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení a o ustanovení opatrovníka.

„Ide o súdne konania, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť, pretože dotknuté osoby ako účastníci konania nie sú vždy samy schopné chrániť svoje procesné a právne záujmy. Ide pritom o závažný zásah do základných práv osôb so zdravotným postihnutím, napr. obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzenie slobody pohybu držaním osoby proti vôli na psychiatrii,“ zdôvodňuje Katarína Hatráková.

V súčasnosti môže komisár pre osoby so zdravotným postihnutím vstúpiť do spomínaných súdnych konaní len v prípade, ak ho sudca **zo svojho rozhodnutia priberie** do súdneho konania, alebo ak o to komisár **sudcu požiada**, prípadne, ak o to požiada samotná osoba so zdravotným postihnutím, o ktorej práva ide alebo jej opatrovník. Sudca potom vstup komisára do súdneho konania buď schváli, alebo neschváli, čo však môže byť proces aj na niekoľko mesiacov. Navrhovaná zmena má umožniť komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím vstúpiť do najzávažnejších súdnych konaní už aj na základe toho, že **komisár oznámi sudcovi, že vstupuje do konania**. Vďaka tomu bude môcť komisár začať konať okamžite.

Komisárka Zuzana Stavrovská napríklad v jednom prípade čakala **takmer rok** na umožnenie vstupu do súdneho konania o vrátení spôsobilosti na právne úkony osobe, ktorá požiadala o vstup komisára do súdneho konania. Po jeho pribratí sa aj vďaka argumentácii komisára podarilo danej osobe vrátiť spôsobilosť na právne úkony; mohla ju však mať vrátenú už o rok skôr.

V ďalšom prípade súd napríklad neumožnil vstup komisára do súdneho konania o obmedzení spôsobilosti na právne úkony osobe, ktorá sama komisára požiadala o vstup do konania. Podľa názoru súdu boli totiž záujmy danej osoby dostatočne chránené kolíznym opatrovníkom (v súdnych konaniach súd priznáva osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa rozhoduje, tzv. kolízneho opatrovníka). *„Stretávame sa s mnohými prípadmi, keď je kolízny opatrovník len formálnym účastníkom súdneho konania a nepomáha danému človeku, ktorému bol ustanovený,“* odôvodňuje komisárka Zuzana Stavrovská.

Navrhovaná zmena zákona tiež pomôže chrániť osoby so zdravotným postihnutím, keď z rôznych dôvodov nepodajú odvolanie proti rozhodnutiu súdu, ktoré je v ich neprospech. Nastala napríklad situácia, keď senior so zdravotným postihnutím pod tlakom rodiny, ktorá ho chcela umiestniť do zariadenia sociálnych služieb a obmedziť ho v spôsobilosti na právne úkony, napokon zobral späť svoje

odvolanie proti rozhodnutiu súdu a súhlasil s obmedzením svojej spôsobilosti na právne úkony. Komisárka Zuzana Stavrovská, ktorá ho od začiatku sprevádzala a pomáhala mu podať odvolanie, už ďalej konať nemohla. „**Ale ak by sme mali rozšírenú pôsobnosť, mali by sme možnosť konať ďalej: našou úlohou je totiž upozorniť na to, ak má súdne rozhodnutie podľa nášho názoru chyby z hľadiska ochrany ľudských práv, ide nad ústavné princípy, je v rozpore s medzinárodnými zmluvami alebo je neproporcionálne,**“ vysvetľuje komisárka Zuzana Stavrovská. Víta preto poslaneckú iniciatívu na zmenu, ktorú vo svojich správach o činnosti predkladaných poslancom NRSR žiada opakovane.

Navrhovaná právna úprava umožní komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím podať aj **mimoriadny opravný prostriedok**, akým je **dovolenie** a **obnova konania** (tj v situácii, keď už rozhodnutie súdu nadobudlo právoplatnosť). V súčasnosti môže mimoriadne opravné prostriedky podávať iba advokát, ktorého si však účastníci konaní napríklad o spôsobilosti na právne úkony hľadajú len veľmi ťažko - napríklad im zdravotný stav znemožňuje komunikovať s advokátom, alebo nemajú peniaze na právne služby. Komisár však v súčasnosti nemá právomoc podať mimoriadne opravné prostriedky napriek tomu, že sprevádza daného účastníka konania krok za krokom počas celého súdneho konania.

Predkladateľka zákona Katarína Hatráková zdôrazňuje, že komisár pre osoby so zdravotným postihnutím je často jediným účastníkom v súdnych konaniach, ktorý háji záujmy osôb so zdravotným postihnutím: „**Bude to nová forma pomoci, ktorej neexistencia doteraz komisárovi zväzovala ruky. Aby mohol efektívne podporovať a presadzovať práva osôb so zdravotným postihnutím, je potrebné odstrániť legislatívne prekážky na plnenie tejto funkcie.**“

Ak poslanci novelu schvália, nadobudne účinnosť 1.1.2023. Ide v poradí už o druhú novelu, ktorou sa Katarína Hatráková snaží dosiahnuť posilnenie kompetencií komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Prvá novela (č. 82/2021 Z. z. z 5.2.2021, ktorou sa dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti) je účinná od 1.4.2021 a umožňuje na účel posudzovania dodržiavania práv osoby so zdravotným postihnutím a pri monitorovaní dodržiavania práv osoby so zdravotným postihnutím nahliadnuť do zdravotnej dokumentácie pacienta.

[Elena Koritšánska](#)

[Hovorkyňa](#)

[Referát pre styk s verejnosťou](#)

Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím

Račianska 153

831 54 Bratislava 35

Tel.: +421 907 732 923

E-mail: elena.koritsanska@komisar.sk; media@komisar.sk

www.komisar.sk